

Η διπλωματική και νομική διάσταση του επεισοδίου του Στενού της Κέρκυρας

The diplomatic and legal aspects of the Corfu Channel incident

Αλέξανδρος Πολίτης / Alexandros Politis *

I. Εισαγωγή

Η πρόσκληση του συλλόγου «Albert Cohen Κέρκυρα» να σας μιλήσω, σήμερα, για τη διπλωματική και νομική διάσταση του επεισοδίου του Στενού της Κέρκυρας, με τιμά και χαροποιεί ιδιαίτερα, τόσο ως Κερκυραίο όσο και ως νομικό. Όταν τυχαίνει να αναφέρω την κερκυραϊκή μου καταγωγή σε συναδέλφους ή φοιτητές μου στο εξωτερικό, από το νου των περισσότερων ανασύρονται δύο σκέψεις: τα όμορφα τοπία του νησιού της Κέρκυρας και το “Corfu Channel incident”.

Σίγουρα, η Κέρκυρα, δεν έχει αποτελέσει πόλο έλξης αποκλειστικά και μόνο λόγω της φυσικής ομορφιάς της. Η γεωγραφική της θέση, η οποία «χαρίζει» ταυτόχρονα πρόσβαση στη Μεσόγειο και την Αδριατική θάλασσα, στη βαλκανική χερσόνησο και τη δυτική Ευρώπη, έχει καταστήσει το νησί αυτό, ανά τους αιώνες, το επίκεντρο ανταγωνισμού μεγάλων εμπορικών και στρατιωτικών δυνάμεων. Όπως ενδεικτικώς, η Κέρκυρα αναδείχθηκε ως το «σημείο ανακοπής» της προσπάθειας επέλασης της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στη δυτική Ευρώπη, όταν ο ενετικός στόλος απέκρουσε τις αλλεπάλληλες πολιορκίες του νησιού από τους Οθωμανούς.

I. Introduction

I am particularly honoured and pleased, not only as a Corfiot but also as a lawyer, to have received an invitation from the Albert Cohen Corfu Association to talk to you, today, about the diplomatic and legal aspects of the Corfu Channel incident. When I happen to mention my Corfiot origin to my colleagues or students abroad, two things come to their mind: the appealing landscapes of Corfu island and the Corfu Channel incident.

Natural beauty is certainly not the exclusive reason why Corfu has become a pole of attraction throughout the ages. Its geographical position, which provides parallel access to the Mediterranean and the Adriatic Seas, to the Balkan Peninsula and Western Europe, has made the island, over the centuries, an epicentre of antagonism among major commercial and military powers. Indicatively, Corfu proved to be the outer limit to the Ottoman Empire’s attempts to advance into Western Europe when the Venetian fleet pushed back the suc-

* Δικηγόρος, Διδακτορικός ερευνητής στο Πανεπιστήμιο του Λουξεμβούργου.
Lawyer, Doctoral Researcher at the University of Luxembourg.

Πανοραμική όψη του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης κατά τη διάρκεια μιας ακροαματικής διαδικασίας το 1948.

A panoramic view of the International Court of Justice in The Hague during one of its hearings in 1948.

Ο Σύλλογος Albert Cohen έχει ήδη διοργανώσει μια ενδιαφέρουσα εκδήλωση για την ιστορική πολιορκία του 1716. Παλαιότερα, η μάχη μεταξύ Κερκυραίων και Κορινθίων περί το 430 π.Χ. στο νησί της Κέρκυρας, σήμανε, κατά τον Θουκυδίδη, το πρώτο επεισόδιο του Πελοποννησιακού Πολέμου μεταξύ των Αθηναίων και των Σπαρτιατών. Το 1946, έμελλε να συντελεστεί στην Κέρκυρα ένα από τα πρώτα επεισόδια ενός άλλου πολέμου, του Ψυχρού Πολέμου, το οποίο αποτέλεσε το αντικείμενο μιας εκ των **πρώτων** υποθέσεων που συζητήθηκαν στο Συμβούλιο Ασφαλείας του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (Ο.Η.Ε.) και της **πρώτης** υπόθεσης που εκδικάστηκε από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Αυτό το επεισόδιο ήταν το επεισόδιο του Στενού της Κέρκυρας, ή άλλως στα αγγλικά “Corfu Channel incident”.

cessive Ottoman sieges of the island. The Albert Cohen Association has already organised an interesting event about the historical siege of 1716. Previously, around 430 BC, the battle between the Corfiots and the Corinthians in Corfu signaled, according to Thucydides, the first incident of the Peloponnesian War between the Athenians and the Spartans. In 1946, Corfu was destined to be the scene of one of the first incidents of another war, the Cold War; this incident formed the subject matter of one of the **first** cases discussed within the Security Council of the United Nations (UN) and of the **first** ever case adjudicated by the International Court of Justice in The Hague. This incident was the Corfu Channel incident.

II. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις επί του ιστορικού πλαισίου του επεισοδίου του Στενού της Κέρκυρας

Ο Υποστράτηγος Charles Vyvyan μας παρουσίασε τα πραγματικά περιστατικά του επεισοδίου. Προτού, όμως, προβώ, με τη σειρά μου, στην περιγραφή της διπλωματικής και νομικής διάστασης του επεισοδίου αυτού κάθε αυτού, οφείλω να σας παραθέσω εν συντομία το ιστορικό πλαίσιο εντός του οποίου αυτό εκτυλίχθηκε.

Στις 2 Σεπτεμβρίου 1945 έληξε ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος. Κατά τη διάρκεια του πολέμου, το Ηνωμένο Βασίλειο είχε παράσχει οικονομική και στρατιωτική βοήθεια στις αλβανικές δυνάμεις που αντιστέκονταν κατά των δυνάμεων του Άξονα• ό,τι είχε κάνει, δηλαδή, το Ηνωμένο Βασίλειο και στην περίπτωση των ελληνικών αντιστασιακών δυνάμεων. Ενώ, όμως, στην Ελλάδα, απετράπη, τελικά, η εγκαθίδρυση κομμουνιστικού καθεστώτος μετά τη λήξη του πολέμου, στην Αλβανία επικράτησαν οι κομμουνιστές παρτιζάνοι του Ενβέρ Χότζα.

Το «σιδηρούν παραπέτασμα» έπληξε άμεσα τις σχέσεις μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Αλβανίας. Το Ηνωμένο Βασίλειο αρνήθηκε να αναγνωρίσει την επικράτηση του κομμουνιστικού κόμματος του Χότζα στις αλβανικές εκλογές του Δεκεμβρίου του 1945. Η επιδείνωση των σχέσεων μεταξύ των δύο κρατών υποχρέωσε τα μέλη του βρετανικού στρατού, που είχαν πολεμήσει στο πλευρό των Αλβανών κατά τη διάρκεια του πολέμου, να αποχωρήσουν από την αλβανική επικράτεια. Το Ηνωμένο Βασίλειο ανέστειλε τότε την ανάπτυξη διπλωματικών σχέσεων με την Αλβανία και, μαζί με τις Ηνωμένες Πολιτείες, απέτρεψε την ένταξή της ως μέλους στον νεοσυσταθέντα τότε Ο.Η.Ε.

Η σύγκρουση μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Αλβανίας «επεκτάθηκε», επίσης, στον ελλαδικό χώρο. Αμέσως μετά τη λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, ξέσπασε στην Ελλάδα ο εμφύλιος πόλεμος. Οι Βρετανοί προσέτρεξαν να συνδράμουν την ελληνική κυβέρνηση στην προσπάθειά της να καταστείλει την ένοπλη απόπειρα ανατροπής της από την κομμουνιστική αντιστασιακή οργάνωση «Ε.Α.Μ.» (Εθνικό Απελευθερωτικό Μέτωπο). Αντιθέτως, οι παρτιζάνοι του Χότζα τάχθηκαν στο πλευρό των Ελλήνων

II. Preliminary observations on the historical background of the Corfu Channel incident

Major General Charles Vyvyan shared with us the facts of the Incident. Before proceeding, in turn, to the description of the diplomatic and legal aspects of the incident as such, I shall first briefly present you with the historical background against which it evolved.

The Second World War ended on 2 September 1945. During the war, the United Kingdom had provided financial and military aid to the Albanian forces who were resisting the Axis powers: exactly what the United Kingdom had also done with respect to the Greek resistance forces. However, although the establishment of a communist regime was prevented in Greece after the end of the war, it was the communist partisans of Enver Hoxha that prevailed in Albania.

The Iron Curtain directly affected relations between the United Kingdom and Albania. The United Kingdom refused to recognise the victory of Hoxha's communist party in the Albanian elections of December 1945. The deterioration of links between the two countries forced members of the British Army, who had fought on the Albanians' side during the war, to leave Albanian territory. The United Kingdom then suspended any development of diplomatic relations with Albania and, along with the United States, blocked its accession to the newly established UN.

The tension between the United Kingdom and Albania was also "extended" to Greek territory. Right after the end of the Second World War, a civil war broke out in Greece. The British came to the aid of the Greek government in its efforts to suppress an armed overthrow by the communist resistance organisation E.A.M. (the National Liberation Front). By contrast, Hoxha's partisans took the side of the Greek communists. In addition, Greece and Albania were at war and in dispute regarding their land and sea borders, particularly concerning Greece's territorial claims over Northern Epirus. The United Kingdom at this time supported Greek claims.

κομμουνιστών. Επιπλέον, η Ελλάδα και η Αλβανία βρίσκονταν σε εμπόλεμη κατάσταση και διαφωνούσαν ως προς τα χερσαία και θαλάσσια σύνορά τους, και κυρίως ως προς τις εδαφικές αξιώσεις της Ελλάδας επί της Βορείου Ηπείρου. Το Ηνωμένο Βασίλειο είχε τότε στηρίξει τα αιτήματα της Ελλάδας.

Στην επιγραμματική επεξήγηση του πεδίου αντιπαράθεσης μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Αλβανίας, θα ήθελα, τέλος, να προσθέσω ότι αμφότερα τα κράτη επιδείκνυαν εκείνη την εποχή περίσσεια υπερηφάνεια, για διαφορετικούς λόγους το καθένα. Το Ηνωμένο Βασίλειο είχε μόλις εξέλθει ως θριαμβεύτρια δύναμη από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Η κορωνίδα των βρετανικών ενόπλων δυνάμεων, το βασιλικό ναυτικό, ήταν μια από τις ισχυρότερες ναυτικές δυνάμεις στον κόσμο. Ο στόλος της Μεσογείου (the Mediterranean Fleet) κυμάτιζε υπερήφανα τη βρετανική σημαία στα πλοία του από το ακρωτήριο του Γιβραλτάρ έως το νησί της Κύπρου και, φυσικά, στην περιοχή του Ιονίου Πελάγους, τα νησιά του οποίου είχαν τελέσει υπό βρετανική αρμοστέια έως το 1864.

Από την άλλη μεριά, ο πληθυσμός που κατοικούσε στη γεωγραφική επικράτεια του τότε αλβανικού κράτους, έστω και υπό κομμουνιστική κυβέρνηση, απολάμβανε την ελευθερία του μετά από περίπου 2000 χρόνια αλλεπάλληλων κατακτητών και απολυταρχικών καθεστώτων, και έβλεπε τις ελπίδες του για απαλλαγή από οποιαδήποτε ξένη δύναμη να μετουσιώνονται σε πραγματικότητα στο νέο κράτος του Ενβέρ Χότζα.

Συνεπώς, υπό το πρίσμα αυτών των προκαταρκτικών παρατηρήσεων πρέπει να ιδωθούν τόσο τα πραγματικά περιστατικά που μας εξέθεσε ο Υποστράτηγος Charles Vyvyan όσο και η διπλωματική και νομική διάσταση του επεισοδίου του Στενού της Κέρκυρας, στην παρουσίαση της οποίας θα συνεχίσω ευθύς αμέσως.

III. Η διπλωματική διάσταση του επεισοδίου του Στενού της Κέρκυρας

Κατ' αρχάς, υπενθυμίζω ότι τα συμβάντα του επεισοδίου ήταν τρία: *πρώτον*, οι πυροβολισμοί κατά δύο βρετανικών πολεμικών πλοίων από την αλβανική πυροβολαρχία στις 15 Μαΐου 1946 (*συμβάν πυροβολισμών*), *δεύτερον*, η πρό-

I would finally like to add to this brief explanation of the background of the conflict between the United Kingdom and Albania, that both countries, for different reasons, were demonstrating something of an excess of pride at the time. The United Kingdom had just come out of the war as one of the victorious Great Powers. The crown jewel of the British Armed Forces, the Royal Navy, was one of the most powerful naval powers on earth. Its Mediterranean Fleet was proudly flying the British flag on its ships, which sailed all the way from Gibraltar to Cyprus and, of course, in the Ionian Sea, whose islands had been under British protection until 1864.

On the other hand, albeit under a communist government, the population residing in the geographical territory of the then Albanian state was enjoying its freedom after almost 2000 years of consecutive conquerors and totalitarian regimes that had ruled the area for centuries. This population was now resting its hopes for a future free of foreign oppressors on the new state of Enver Hoxha.

It is in the light of these preliminary remarks that we shall assess not only the factual background put forward by Major General Charles Vyvyan but also the diplomatic and legal aspects of the Corfu Channel incident, to the presentation of which I will swiftly proceed.

III. The diplomatic aspects of the Corfu Channel incident

I would like to remind you that the Corfu Channel incident was comprised of three separate incidents: *first*, the shots fired by Albanian batteries at the two British warships on 15 May 1946 (**the gunfire incident**), *second*, the damage provoked to two British warships when they struck moored mines on 22 October 1946 (**the mine explosion incident**) and, *third*, the sweeping of 22 mines by the Royal Navy on 12 and 13 November 1946 (**the minesweeping incident**). All three events took place *within Albanian territorial waters*.

Η βρετανική νομική αποστολή κατά τη διάρκεια μιας ακροαματικής διαδικασίας το 1948.

The British legal delegation during an oral hearing in 1948.

σκρουση δύο βρετανικών πολεμικών πλοίων σε ποντισμένες νάρκες στις 22 Οκτωβρίου 1946 (*συμβάν έκρηξης ναρκών*) και, *τρίτον*, η αλίευση είκοσι δύο ναρκών από το βασιλικό ναυτικό στις 12 και 13 Νοεμβρίου 1946 (*συμβάν αλίευσης ναρκών*). Και τα τρία συμβάντα έλαβαν χώρα *εντός των αλβανικών χωρικών υδάτων*.

Α'. Οι αρχικές διμερείς διαπραγματεύσεις μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Αλβανίας

Το πρώτο συμβάν των πυροβολισμών κατά των δύο βρετανικών πλοίων προκάλεσε τη διμερή αλληλογραφία μεταξύ της βρετανικής και της αλβανικής κυβέρνησης. Αρχικά, το Ηνωμένο Βασίλειο αιτήθηκε τη δημόσια απολογία της Αλβανίας. Η Αλβανία ισχυρίστηκε ότι επρόκειτο για παρεξήγηση, ότι η πυροβολαρχία της άνοιξε πυρ επειδή τα βρετανικά πλοία δεν ανταποκρίθηκαν στα σήματα που της εξέπεμψε και ότι διατάχθηκε πάραυτα η παύση πυρός μόλις έγιναν αντιληπτές οι σημαίες των πλοίων.

Η αλληλογραφία θα είχε, ίσως, τερματιστεί στο σημείο

A. The initial negotiations between the United Kingdom and Albania

The first incident of gunfire against the two British warships gave rise to a diplomatic correspondence between the British and Albanian governments. Initially, the United Kingdom requested Albania's public apology. Albania contented that this had been nothing but a misunderstanding: that its battery opened fire only because of the non-responsiveness of the British warships to its signals and that a ceasefire was ordered as soon as the warships' flags were noticed.

This correspondence would have probably been terminated at this point and the incident would have fallen into oblivion if Albania had not added that, in the future, British warships would be able to pass through the Albanian territorial waters *only after prior authorisation*. The United Kingdom countered that there is a well-established practice of permitting, in time of peace, the unconditional passage of every foreign ship

αυτό και το συμβάν θα είχε λησμονηθεί εάν η Αλβανία δεν είχε συμπληρώσει στις απαντήσεις της πως, στο μέλλον, τα βρετανικά πολεμικά πλοία θα δύνανται να περάσουν από τα αλβανικά χωρικά ύδατα *μόνον, όμως, εφόσον λάβουν προηγούμενη άδεια*. Το Ηνωμένο Βασίλειο αποκρίθηκε ότι αποτελεί διεθνή παγιωμένη πρακτική να επιτρέπεται, σε καιρό ειρήνης, η χωρίς περιορισμούς διέλευση ξένων πλοίων μέσω των χωρικών υδάτων ενός κράτους, όταν τα χωρικά αυτά ύδατα διαμορφώνουν διάλογο επικοινωνίας μεταξύ ανοικτών θαλασσών. Όντως, το στενό της Κέρκυρας, το οποίο συναποτελούν τα χωρικά ύδατα της Ελλάδας και της Αλβανίας, συνιστά πέρασμα μεταξύ των διεθνών υδάτων της Αδριατικής θάλασσας και της Μεσογείου.

Εξοργισμένη η βρετανική κυβέρνηση με τον όρο της προηγούμενης αδειοδότησης, προειδοποίησε ότι εάν η αλβανική πυροβολαρχία ανοίξει εκ νέου πυρ κατά πλοίων του βασιλικού στόλου, τότε αυτός θα ανταποδώσει τα πυρά.

Όταν το βασιλικό ναυτικό επιχείρησε εκ νέου διέλευση από τα αλβανικά χωρικά ύδατα στις 22 Οκτωβρίου του 1946, δεν ήταν σε θέση να ανταποδώσει κάποιους πυροβολισμούς, καθώς αυτή τη φορά δεν επλήγη από τα αλβανικά πυροβόλα *αλλά από νάρκες*, αγνώστου τότε προελεύσεως.

Β'. Η ανάδειξη της σύγκρουσης μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Αλβανίας στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών

Στον απόηχο του δεύτερου αυτού συμβάντος, το Ηνωμένο Βασίλειο ανακοίνωσε στην Αλβανία ότι το βασιλικό ναυτικό θα αλιεύσει όσες νάρκες ευρίσκοντο εντός των αλβανικών χωρικών υδάτων, όπως και έπραξε στις 12 και 13 Νοεμβρίου 1946, παρά τις ενστάσεις της αλβανικής κυβέρνησης.

Ο Ενβέρ Χότζα απέστειλε τότε δύο τηλεγραφήματα στον Γενικό Γραμματέα του Ο.Η.Ε., διαμαρτυρόμενος για την παράνομη είσοδο των βρετανικών πολεμικών πλοίων στα χωρικά ύδατα της Αλβανίας. Δύο στοιχεία μας εκπλήσσουν εν προκειμένω. *Πρώτον*, η παντελής έλλειψη αναφοράς, στα τηλεγραφήματα αυτά, στην ανατίναξη των δύο βρετανικών πλοίων από νάρκες στις 22 Οκτωβρίου και στον εντοπισμό ενός ολόκληρου ναρκοπεδίου από το βασιλικό ναυτικό στις 12 και 13 Νοεμβρίου. *Δεύτερον*, το γεγονός ότι η βρετανο-αλβανική αντιπαράθεση ήχθη για πρώτη φορά, έστω και ατύπως, ενώπιον του Ο.Η.Ε., και έτσι από διμερές θέμα μεταξύ των δύο κρατών μετατράπη-

through the territorial waters of a state, when those waters form a route of international maritime traffic between two parts of the high seas. It is true that the Corfu Channel, which is within the territorial waters of Greece and Albania, constitutes a passage between the international waters of the Adriatic and the Mediterranean Seas.

Being outraged with the condition of prior authorisation, the British government warned Albania that if its batteries in future opened fire on any British warship, the fire would be returned.

When the Royal Navy attempted once more to pass through Albanian waters on 22 October 1946, it was not in position to return any fire since this time it was not harmed by Albanian guns *but by mines* of a then unknown source.

B. The elevation of the conflict between the United Kingdom and Albania to the United Nations

In the aftermath of this second incident, the United Kingdom announced to Albania that its Royal Navy would clear all mines laid within Albanian waters, which it did on 12 and 13 November 1946 despite objections raised by the Albanian government.

Enver Hoxha then sent two telegrams to the UN Secretary-General, protesting about the illicit movements of the British warships in Albanian territorial waters. Two elements might take us by surprise in that respect: *first*, the total failure to refer, in those telegrams, to the damage caused to two British warships due to striking mines on 22 October and to the discovery of an entire minefield by the Royal Navy on 12 and 13 November; *second*, the fact that, even informally, the British-Albanian conflict was brought for the first time before the UN, and was thus turned from a bilateral into an international matter, by Albania, which was not then a UN member, and not by the United Kingdom, which was.

The United Kingdom finally submitted a formal request to the UN Security Council on 10 January 1947. Albania agreed to participate in the discussions before the Security Council and accepted in advance the bind-

Αριστερά: Ο Attorney General, Sir Hartley Shawcross, κατά την εκπροσώπηση του Ηνωμένου Βασιλείου, ως leading counsel, ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου το 1948.

Left: Attorney General, Sir Hartley Shawcross, while representing the United Kingdom, as its leading counsel before the International Court of Justice in The Hague in 1948.

Δεξιά: Ο Pierre Cot, Γάλλος πολιτικός και δικηγόρος, ήταν ο leading counsel της Αλβανίας ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου.

Right: Pierre Cot, a French politician and lawyer, was the leading counsel of Albania before the International Court of Justice.

κε σε διεθνές ζήτημα, όχι από το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο ήταν μέλος του Ο.Η.Ε., αλλά από την Αλβανία, που τότε δεν ήταν μέλος του.

Τελικά, το Ηνωμένο Βασίλειο αποτάθηκε επίσημα στο Συμβούλιο Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. στις 10 Ιανουαρίου 1947. Η Αλβανία δέχτηκε να συμμετάσχει στις συζητήσεις ενώπιον του Συμβουλίου αποδεχόμενη εκ των προτέρων τη δεσμευτικότητα οποιασδήποτε μελλοντικής του απόφασης. Οι έντονες, και επί περίπου μισό έτος, διαπραγματεύσεις κατέληξαν σε **ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας** στις 9 Απριλίου 1947. Το ψήφισμα αυτό πρόκρινε, ως *προτεινόμενη* λύση στις διαφορές μεταξύ των δύο κρατών, την *από κοινού* προσφυγή τους στο νεοσυσταθέν τότε Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

IV. Η νομική διάσταση του επεισοδίου του Στενού της Κέρκυρας

A'. Η υπόθεση του Στενού της Κέρκυρας ενώπιον του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης

Η βρετανική κυβέρνηση δεν επεδίωξε κάποια σχετική συμφωνία με την Αλβανία αλλά προσέφυγε *μονομερώς* στο Διεθνές Δικαστήριο. Εύλογα, τότε, προέκυψε το διαδικαστικό ερώτημα κατά πόσον η Αλβανία δεσμευόταν από τη βρετανική προσφυγή, καθώς ούτε μέλος του Ο.Η.Ε. ήταν ούτε είχε συνάψει κάποια συμφωνία, με την οποία αναγνώριζε τη δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου.

ing effects of any decision the Security Council would adopt in the future. The intense negotiations, which lasted about half a year, led to the Security Council's Resolution of 9 April 1947. This Resolution *recommended* that the two states should *jointly* refer their dispute before the then newly established International Court of Justice in The Hague.

IV. The legal aspects of the Corfu Channel incident

A. The Corfu Channel case before the International Court of Justice in The Hague

The United Kingdom did not seek an agreement with the Albanian government but, instead, *unilaterally* brought the case before the International Court. This reasonably gave rise to the procedural question of whether Albania was bound by the British application, since it was neither a member of the UN nor had concluded any treaty by which it recognised the Court's jurisdiction.

However, Albania finally consented to appear before the Court alleging that its stance demonstrates its devotion to the peaceful settlement of inter-state disputes as well as its conviction about the justice of its case. We thus observe with interest that Albania

Ωστόσο, η ίδια η Αλβανία αποδέχθηκε τελικά να παρασταθεί ενώπιον του Δικαστηρίου, διατεινόμενη πως η στάση της αυτή καταδεικνύει την αφοσίωσή της στην ειρηνική επίλυση των διακρατικών διαφορών αλλά και την πεποίθησή της ως προς την αίσια και δίκαιη, για αυτήν, έκβαση της υπόθεσης. Παρατηρούμε, λοιπόν, με ενδιαφέρον, ότι η Αλβανία επεδίωξε, ή τουλάχιστον αποδέχθηκε, να επιτύχει τη δικαίωσή της μέσω των διεθνών οργάνων του Δυτικού Κόσμου. Άλλωστε, αυτός ήταν, ίσως, ο μονόδρομος για μια μικρή, στρατιωτικά, χώρα έναντι μιας παγκόσμιας υπερδύναμης, ακόμα και στην περίπτωση του Επεισοδίου των Στενών της Κέρκυρας, το οποίο, όπως θα δούμε, εκκίνησε εξαιτίας των καταφανώς παράνομων ενεργειών και παραλείψεων της ίδιας της Αλβανίας.

Συνεπώς, το Δικαστήριο εξέδωσε την **πρώτη του απόφαση**, με την οποία συμπέρανε ότι αμφότερα τα κράτη του Ηνωμένου Βασιλείου και της Αλβανίας θα δεσμεύονται από τις επόμενες αποφάσεις του επί της ουσίας της υπόθεσης.

Στις 9 Απριλίου 1949, το Δικαστήριο εξέδωσε τη **δεύτερη, και σημαντικότερη, απόφασή** του. Σε αυτήν απάντησε σε ουσιαστικά τρία ερωτήματα, τα οποία προέβαλαν τα δύο διάδικα κράτη.

Το **πρώτο ερώτημα** είχε ως εξής: υπέχει ευθύνη η Αλβανία για την ανατίναξη των δύο βρετανικών πολεμικών πλοίων από νάρκες εντός των χωρικών της υδάτων στις 22 Οκτωβρίου 1946;

Ός προς αυτό το ερώτημα, το Δικαστήριο διαπίστωσε, αρχικά, ότι οι νάρκες αποκλείεται να είχαν τοποθετηθεί από την Αλβανία, καθώς οι ένοπλες δυνάμεις της δεν διέθεταν τότε πολεμικό ναυτικό. Ελλείπει επαρκών αποδεικτικών στοιχείων, το Δικαστήριο απέκλεισε, επίσης, το ενδεχόμενο συνέργειας της Αλβανίας. Κατέληξε, όμως, ότι η τοποθέτηση των ναρκών έγινε *οπωσδήποτε με τη γνώση των αλβανικών αρχών*. Το Δικαστήριο, λοιπόν, απέρριψε τον ισχυρισμό της Αλβανίας ότι οι νάρκες ίσως είχαν ποντιστεί μυστικά από τρίτη εχθρική δύναμη, όπως η Ελλάδα.

Λίγο πριν τη λήξη του πολέμου, το 1944, το Ηνωμένο Βασίλειο είχε «καθαρίσει» από νάρκες έναν θαλάσσιο διάδρομο καθ' όλο το μήκος του Στενού της Κέρκυρας. Από αυτόν το θαλάσσιο διάδρομο είχαν περάσει αλώβητα τα βρετανικά πλοία στις 15 Μαΐου 1946 (συμβάν πυροβολισμών).

pursued, or at least assented to, achieving vindication through the international institutions of the Western world. That was perhaps the only way for a weak country, in terms of military might, against a global superpower - even in the case of the Corfu Channel incident, which was initiated, as we will see, due to the manifestly illegal acts and omissions of Albania.

Hence, the Court handed down its **first judgment** with which it concluded that both the United Kingdom and Albania would be bound by its subsequent judgments on the merits of the case.

On 9 April 1949, the Court rendered its **second and most important judgment**. In that judgment, the Court addressed, in essence, three questions raised by the two litigant states.

The **first question** was as follows: Is Albania responsible for the damage to the two British warships due to mines which occurred on 22 October 1946 within Albanian territorial waters?

As regards this question, the Court ascertained at the outset that the British allegation, according to which the mines had been laid by Albania, should be excluded since Albania did not possess any navy at the time. In the absence of sufficient evidence, the Court also rejected the possibility of Albania's connivance. It concluded though that the mine laying operation was undoubtedly carried out *with the knowledge* of the Albanian authorities. The Court thus discarded the Albanian claim that the mines had been possibly anchored in secret by a third state, such as Greece.

Shortly before the end of the war, in 1944, the United Kingdom had swept for mines and cleared a sea corridor through the Corfu Channel. It was from this sea corridor that the British warships had passed intact on 15 May 1946 (the gunfire incident). Nevertheless, it was in the same sea corridor where the two British warships were later damaged by mines and where, subsequently, a minefield was discovered by the Royal Navy. Against those considerations, the Court found that the mines that had struck the two British warships belonged to that minefield, which had been laid recently and, specifically, from 15 May to 22 October 1946.

Παρόλα αυτά, στον ίδιο θαλάσσιο διάδρομο προσέκρουσαν σε νάρκες αργότερα τα δύο βρετανικά πλοία και εντοπίστηκε, στη συνέχεια, το ναρκοπέδιο από το βασιλικό ναυτικό. Συνεπώς, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι νάρκες που ανατίναξαν τα δύο βρετανικά πλοία ανήκαν σε αυτό το ναρκοπέδιο, το οποίο, μάλιστα, είχε δημιουργηθεί πρόσφατα, και συγκεκριμένα μεταξύ της 15ης Μαΐου και της 22ας Οκτωβρίου 1946.

Εκείνη την περίοδο, η Αλβανία επεδείκνυε ιδιαίτερο ζήλο στη φύλαξη των χωρικών της υδάτων, κυρίως, λόγω της εμπόλεμης κατάστασης, στην οποία βρισκόταν με τη γειτονική Ελλάδα. Η επαγρύπνηση των αλβανικών δυνάμεων φάνηκε, άλλωστε, και από το συμβάν των πυροβολισμών κατά των δύο βρετανικών πλοίων στις 15 Μαΐου. Επιπλέον, το Δικαστήριο απέστειλε πραγματογνώμονες (experts) στον κόλπο των Αγίων Σαράντα, οι οποίοι επιβεβαίωσαν πως αποκλείεται ξένη δύναμη να δημιούργησε ολόκληρο ναρκοπέδιο χωρίς να γίνει αντιληπτή από τα παρακείμενα φυλάκια του αλβανικού στρατού.

Το Δικαστήριο αξιολόγησε, επίσης, την αντιφατική στάση της αλβανικής κυβέρνησης: Ενώ προέβη με θέρμη στην καταγγελία της «εισβολής» των βρετανικών πλοίων στα χωρικά της ύδατα, δεν έγειρε ουδέποτε ζήτημα παραβίασης της κρατικής της κυριαρχίας από την εγκατάσταση εντός της επικράτειάς της ενός ολόκληρου ναρκοπεδίου από άγνωστη, κατά τα λεγόμενά της, τρίτη δύναμη. Συνεπώς, κατά το Δικαστήριο, η Αλβανία είχε πλήρη γνώση περί της ύπαρξης των ναρκών εντός των χωρικών της υδάτων.

Το Δικαστήριο κατέληξε ότι *στοιχειώδεις λόγοι ανθρωπισμού* υποχρέωναν την Αλβανία να ειδοποιήσει άμεσα τη διεθνή κοινότητα, και πόσο μάλλον τα βρετανικά πλοία, για τον κίνδυνο που ελλόχευε στα χωρικά της ύδατα.

Αφού, λοιπόν, πρώτα το Δικαστήριο έκρινε την Αλβανία διεθνώς υπεύθυνη για την ανατίναξη των δύο βρετανικών πλοίων, πέρασε στο **δεύτερο ερώτημα**, το οποίο είχε ως εξής: παραβίασε το Ηνωμένο Βασίλειο την κυριαρχία της Αλβανίας μέσω της απλής διέλευσης των βρετανικών πλοίων από τα αλβανικά χωρικά ύδατα στις 22 Οκτωβρίου 1946 (ήτοι, κατά το συμβάν έκρηξης ναρκών);

Αρχικά, οφείλω να επισημάνω ότι οποιαδήποτε απάντηση στο ερώτημα αυτό δεν θα επηρέαζε τη διεθνή ευθύνη της Αλβανίας ως προς ανατίναξη των δύο βρετανικών πλοίων. Η υποχρέωση της Αλβανίας να ειδοποιήσει για

During that period, Albania was zealously keeping watch over its territorial waters, mainly on account of the state of war with Greece. This special vigilance on the part of the Albanian forces was also proved by the gunfire incident against the two British warships on 15 May. The Court also appointed experts, who investigated in person the Bay of Saranda and confirmed that it would have been impossible that a foreign power laid a whole minefield without being noticed by the adjacent Albanian coastguards.

The Court also assessed the contradictory attitude of the Albanian government: while it had firmly denounced the “*penetration*” of the British ships into its territorial waters, it never brought up the violation of its sovereignty caused by the laying of an entire minefield within its territory by a purportedly unknown third power.

Consequently, the Court found that Albania had full knowledge of the existence of the minefield within its territorial waters.

The Court concluded that *elementary considerations of humanity* obliged Albania to promptly notify the international community, let alone the British warships, about the danger that was lurking in its waters.

After finding Albania internationally responsible for the damage to the two British warships, the Court proceeded to the **second question**, which was as follows: Did the United Kingdom violate Albania’s sovereignty by reason of the British warships’ mere passage through the Albanian territorial waters on 22 October 1946 (namely, the date of the mine explosion incident)?

I need to clarify, first, that irrespective of the answer to that question, the international responsibility of Albania concerning the explosion of the two British warships would be unaltered. Albania’s obligation to make known the existence of mines in its territorial waters was distinct from the existence or not of a ship’s right to pass through them.

The Court affirmed the existence, in time of peace, of an international custom of *innocent passage* through international straits (as we mentioned earlier) not only of commercial but also of warships, without the need of any prior authorisation.

την ύπαρξη ναρκών εντός των χωρικών της υδάτων ήταν διακριτή από την ύπαρξη ή μη δικαιώματος διέλευσης των πλοίων από αυτά.

Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε την ύπαρξη, σε καιρό ειρήνης, διεθνούς εθίμου *περί αβλαβούς διέλευσης* από στενά διεθνούς ναυσιπλοΐας (όπως αναφέραμε προηγουμένως), τόσο εμπορικών όσο και πολεμικών πλοίων, χωρίς μάλιστα να χρειάζεται καμία προηγούμενη αδειοδότηση. Η απαίτηση μιας τέτοιας αδειοδότησης δεν δικαιολογούταν ούτε από τις «*εξαιρετικές συνθήκες*» που επικαλέστηκε η Αλβανία λόγω της εμπόλεμης κατάστασης, στην οποία βρισκόταν με την Ελλάδα, ούτε από το ότι, στην πραγματικότητα, τα Στενά της Κέρκυρας συνιστούν εναλλακτική μόνο λύση για τη μεταφορά από την Αδριατική θάλασσα στη Μεσόγειο.

Επιπλέον, το Δικαστήριο συμπέρανε ότι η διέλευση των βρετανικών πλοίων ήταν όντως *αβλαβής*, δηλαδή αθώα. Το συμπέρασμα αυτό δεν ανατρέπεται ούτε από το ότι το Ηνωμένο Βασίλειο είχε σκόπιμα οργανώσει τη διέλευση των πολεμικών του πλοίων από τα Στενά της Κέρκυρας ούτε από το ότι αυτά βρίσκονταν σε ετοιμοπόλεμη κατάσταση. Το Δικαστήριο, υπενθυμίζοντας την παράνομη συμπεριφορά του αλβανικού στρατού στις 15 Μαΐου (συμβάν πυροβολισμών), έκρινε ότι το Ηνωμένο Βασίλειο, είχε κάθε δικαίωμα να επιβεβαιώσει στις 22 Οκτωβρίου ότι η Αλβανία τηρεί πλέον τους διεθνείς κανόνες αλλά και να προστατέψει την εφαρμογή τους σε περίπτωση εκ νέου πυροβολισμών.

Ενώ, όμως, το Δικαστήριο δικαίωσε το Ηνωμένο Βασίλειο ως προς τα δύο πρώτα ερωτήματα, δεν έπραξε το ίδιο ως προς το **τρίτο ερώτημα**, το οποίο είχε ως εξής: παραβίασε το Ηνωμένο Βασίλειο την κυριαρχία της Αλβανίας μέσω της αλίευσης ναρκών από το βασιλικό ναυτικό εντός των αλβανικών χωρικών υδάτων στις 12 και 13 Νοεμβρίου 1946;

Το Δικαστήριο παρατήρησε ότι σε αυτήν την περίπτωση το Ηνωμένο Βασίλειο δεν επιχείρησε απλή διέλευση πλοίων του από τα αλβανικά χωρικά ύδατα αλλά επιστράτευσε εντός αυτών, και παρά την αντίρρηση της Αλβανίας, μεγάλο μέρος του στόλου του, με σκοπό μια επιβλητική ναρκαλιευτική επιχείρηση. Στην ενέργεια αυτή προέβη *προτού* στοιχειοθετηθεί η ευθύνη της Αλβανίας.

Σύμφωνα με το Δικαστήριο, η αποδοχή μιας τέτοιας πρακτικής θα σήμανε την ανεξέλεγκτη παραβίαση των συνόρων αδύναμων κρατών με την πρόφαση της *αλίευσης* και της εξασφάλισης αποδεικτικών στοιχείων *πιθανών* πα -

Neither the “*special circumstances*” invoked by Albania due to the state of war with Greece nor the fact that the Straits of Corfu constitute only an alternative passage for transit between the Adriatic and the Mediterranean Seas, could justify such a prior authorisation.

The Court also deduced that the passage of the British warships through the Corfu Channel was indeed *innocent*. This conclusion is not affected by the intentional character of the passage nor by the military readiness of the British warships. The Court, after recalling the illegal behaviour of the Albanian army on 15 May (the gunfire incident), held that the United Kingdom was certainly entitled on 22 October not only to verify Albania’s compliance with international rules but also to protect their application in case of new gunfire.

Although the Court ruled in favour of the United Kingdom as regards the two first questions, it did not do likewise when it addressed the **third question**, which was as follows: Did the United Kingdom violate Albania’s sovereignty by reason of the minesweeping carried out by the Royal Navy on 12 and 13 November 1946 within Albanian territorial waters?

The Court observed that in this case the United Kingdom did not merely attempt innocent passage through Albanian waters but mobilised within them a significant number of its ships, despite Albania’s objections, with the aim of performing a wide-ranging minesweeping operation. The United Kingdom undertook that operation *without first* establishing Albania’s responsibility.

As noted by the Court, the acceptance of such a practice would mean the unchecked violation of the borders of weaker states under the pretext of *discovering* and securing evidence of *possible* infringements of international law. As a result, such a practice would lead to the distortion of the principles of independence and sovereignty, which represent the foundations of international relations.

The Court thus condemned the United Kingdom with respect to this issue. It did not, though, provide for any compensation in favor of Albania since it had not suffered any material damage.

In its **third and last judgment**, the Court awarded

ραβιάσεων του διεθνούς δικαίου. Συνεπώς, θα διαστρεβλώνονταν οι ίδιες οι αρχές της ανεξαρτησίας και της κρατικής κυριαρχίας των κρατών, οι οποίες αποτελούν θεμέλια των διακρατικών σχέσεων. Επομένως, το Δικαστήριο καταδίκασε, ως προς αυτό το ζήτημα, το Ηνωμένο Βασίλειο. Δεν προέβλεψε, όμως, αποζημίωση υπέρ της Αλβανίας, καθώς δεν είχε προκληθεί κάποια περιουσιακή της ζημία.

Στην **τρίτη, και τελευταία, απόφασή** του, το Δικαστήριο επιδίκασε αποζημίωση υπέρ του Ηνωμένου Βασιλείου ύψους περίπου 845.000 λιρών Αγγλίας - μεγάλο ποσό για εκείνη την εποχή -για τις ζημιές που επήλθαν στα δύο βρετανικά πλοία καθώς και για όσα έξοδα καλείτο να καλύψει η βρετανική κυβέρνηση υπέρ των τραυματιών και των συγγενών των θυμάτων του πληρώματος των δύο πλοίων.

Η Αλβανία αρνήθηκε να καταβάλει το ποσό αυτό. Ως αντίποινα, το Ηνωμένο Βασίλειο παρακράτησε ποσότητα χρυσού που είχε παρανόμως περιέλθει στην κυριότητα της ναζιστικής Γερμανίας κατά τη διάρκεια του πολέμου και τώρα κατείχε η Τράπεζα της Αγγλίας στο όνομα μιας Τριμερούς Επιτροπής του Ηνωμένου Βασιλείου, των Ηνωμένων Πολιτειών και της Γαλλίας. Μέρος αυτού του χρυσού ανήκε στην Αλβανία, το οποίο και όφειλε η Επιτροπή να της παραδώσει. Η λύση δόθηκε μετά την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης, μόλις το 1996, δηλαδή *50 χρόνια ακριβώς μετά την έκρηξη των ναρκών*. Η Αλβανία κατέβαλε μια - αρκετά μικρότερη από την επιδικασθείσα - αποζημίωση στο Ηνωμένο Βασίλειο και αυτό, σε συμφωνία με τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Γαλλία, της παρέδωσε τον παρακρατηθέντα χρυσό.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν άγνωστα τότε έγγραφα που ήρθαν πολύ αργότερα στο φως της δημοσιότητας. Αυτά συντείνουν στο συμπέρασμα ότι οι νάρκες δεν είχαν τοποθετηθεί με απλή γνώση της Αλβανίας *αλλά με τη συνέργειά της*. Συγκεκριμένα, η Αλβανία φέρεται να είχε ζητήσει από τη Γιουγκοσλαβία να εγκαταστήσει τις νάρκες στα αλβανικά χωρικά ύδατα αμέσως μετά το πρώτο συμβάν των πυροβολισμών κατά των βρετανικών πλοίων. Επίσης, τα έγγραφα αυτά αναδεικνύουν τον *αμιγώς στρατιωτικό σχεδιασμό* της διέλευσης του βασιλικού στόλου από τα αλβανικά χωρικά ύδατα στις 22 Οκτωβρίου. Τα βρετανικά πλοία είχαν λάβει αναλυτικές οδηγίες για τις ενέργειες, στις οποίες θα έπρεπε να προβούν σε περίπτωση εχθρικών ενεργειών από τα αλβανικά φυλάκια, για τις

the United Kingdom compensation of approximately 845,000 pounds - a significant sum at the time - for the damage caused to the two British warships as well as for the costs to be covered by the British government in respect of the deaths and injuries of naval personnel.

Albania refused to pay that sum. In retaliation, the United Kingdom withheld a quantity of gold which had been looted by Nazi Germany during the war and was now in the Bank of England's possession in the name of a Tripartite Commission composed of the United Kingdom, the United States and France. Part of this gold belonged to Albania and would thus have been handed over to it by the Commission. A solution was finally found after the collapse of the Soviet Union, in 1996, that is *50 years after the explosion of the mines*. Albania paid compensation - at a significantly lower level than that awarded by the Court - to the United Kingdom, which in turn delivered the retained gold to Albania.

Of particular interest are then unknown documents which saw the light of day much later. These lead to the conclusion that the mines had not been laid with the mere knowledge of Albania *but with its connivance*. More specifically, Albania seems to have requested Yugoslavia to lay the mines in Albanian waters immediately after the first gunfire incident against the British warships. In addition, these documents reveal the *purely military nature* of the British warships' passage on 22 October. The British warships had received detailed instructions about how to react in case of hostile actions by the Albanian coastal artillery, about the positions of the Albanian batteries that had been detected after the first incident of gunfire as well as about immediate air assistance in case of conflict.

If those elements had been considered by the Court, while its reasoning might have slightly differed, its conclusions, in my opinion, would have been unchanged. Even if Albania had been condemned for connivance, it would have been called on to pay the United Kingdom the very same amount it was called on to pay anyway, namely full

θέσεις των αλβανικών πυροβόλων που είχαν εντοπιστεί μετά το πρώτο συμβάν των πυροβολισμών καθώς και για την άμεση αεροπορική συνδρομή σε περίπτωση σύρραξης.

Εάν αυτά τα στοιχεία είχαν τεθεί υπόψη του Δικαστηρίου, μπορεί μεν το σκεπτικό του να ήταν διαφορετικό αλλά τα συμπεράσματά του, κατά την άποψή μου, δεν θα μεταβάλλονταν. Ακόμα και αν η Αλβανία καταδικαζόταν για συνέργεια, δεν θα καλείτο να καταβάλει στο Ηνωμένο Βασίλειο τίποτε περισσότερο από αυτό που ούτως ή άλλως κλήθηκε να καταβάλει, δηλαδή την πλήρη αποζημίωση για το σύνολο της ζημίας που υπέστη το Ηνωμένο Βασίλειο. Από την άλλη μεριά, το Δικαστήριο κατέστησε σαφές στην απόφασή του πως το Ηνωμένο Βασίλειο είχε κάθε λόγο, μετά το πρώτο συμβάν των πυροβολισμών, να λάβει προληπτικά στρατιωτικά μέτρα προκειμένου να πραγματοποιήσει με ασφάλεια μια νέα διέλευση από το Στενό της Κέρκυρας.

Β'. Η επιρροή της υπόθεσης του Στενού της Κέρκυρας στην εξέλιξη του Διεθνούς Δικαίου

Εν πάση περιπτώσει, οι απαντήσεις που έδωσε το Δικαστήριο στα τρία ερωτήματα, που σας παρουσίασα νωρίτερα, διαπέρασαν διαχρονικά την εξέλιξη του Διεθνούς Δικαίου.

Πρώτον, η διαπίστωση ότι η Αλβανία ευθυνόταν για την έκρηξη των ναρκών εντός των χωρικών της υδάτων, αποτέλεσε τη βάση για τη στοιχειοθέτηση της ευθύνης κρατών όταν λαμβάνουν χώρα εντός της επικράτειάς τους δραστηριότητες με ζημιολύγες επιπτώσεις σε όμορα ή άλλα κράτη. Το πλέον αντιπροσωπευτικό παράδειγμα είναι οι οικολογικές καταστροφές.

Δεύτερον, το έθιμο της αβλαβούς διέλευσης από τα χωρικά ύδατα κράτους, όταν αυτά συνιστούν διεθνή δίαυλο επικοινωνίας, κωδικοποιήθηκε, για πρώτη φορά, στη Σύμβαση της Γενεύης το 1958. Έτσι, αναγνωρίστηκε και τυπικά το δικαίωμα των εμπορικών και πολεμικών πλοίων για απρόσκοπτη πρόσβαση, σε καιρό ειρήνης, στις ανοικτές θάλασσες. Μπορούμε να αντιληφθούμε πόση σημασία έχει ένα τέτοιο δικαίωμα σήμερα, για παράδειγμα, για τα αεροπλανοφόρα και τα λοιπά πολεμικά πλοία των Ηνωμένων Πολιτειών.

Τρίτον, η καταδίκη του Ηνωμένου Βασιλείου για την αλίευση ναρκών εντός των αλβανικών χωρικών υδάτων αποτελεί ορόσημο για τη διάκριση μεταξύ της παράνομης μονομερούς παρέμβασης (intervention) ενός κράτους στις

compensation for the entirety of the damage sustained by the United Kingdom.

On the other hand, the Court made clear in its judgment that the United Kingdom had every right, after the first incident of gunfire, to take any precautionary measures to safely carry out a new passage through the Corfu Channel.

B. The influence of the Corfu Channel case on the evolution of International Law

In any case, the answers given by the Court to the three questions I elaborated on earlier over time impacted the evolution of international law.

First, the finding that Albania bore responsibility for the explosion of mines in its territorial waters served as a basis for the incurring of liability of states when they knowingly allow their territory to be used for acts with damaging effects on neighbouring or other states. The most representative example of such cases is ecological disasters.

Second, the custom of innocent passage through the territorial waters of a state, when those form an international highway, was codified, for the first time, by the Geneva Convention in 1958. Thus, the right of both commercial ships and warships to unimpaired access to the high seas, in time of peace, has been formally recognised. We can perhaps contemplate what significance such a right has nowadays, for instance, for the aircraft carriers and other warships of the United States.

Third, the condemnation of the United Kingdom for executing a minesweeping operation in Albanian waters is a milestone in the distinction between, on the one hand, the illegal unilateral intervention of one state in the internal affairs of another and, on the other hand, the *two categories* of legitimate use of force against another state: *first*, self-defence, to which a state can resort in the event of a present or imminent attack against it and, *second*, operations undertaken by one or more states, in pursuance of a decision by the UN Security Council, in cases of flagrant violations of the UN Charter.

εσωτερικές υποθέσεις ενός άλλου και των δύο κατηγοριών νόμιμης χρήσης βίας (use of force) κατά άλλου κράτους: πρώτον, της αυτοάμυνας (self-defence), στην οποία μπορεί να προβεί ένα κράτος σε περίπτωση παρούσας ή επικείμενης επίθεσης εναντίον του και, δεύτερον, των επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται από ένα ή περισσότερα κράτη, μετά από απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε., σε περιπτώσεις βάνουσων παραβιάσεων του Χάρτη του Ο.Η.Ε.

V. Επίλογος

Πριν ολοκληρώσω την ομιλία μου, θα προσπαθήσω να συναγάγω δύο γενικά συμπεράσματα.

Ένα συμπέρασμα διπλωματικής φύσης: Εάν ένα παρόμοιο επεισόδιο είχε συμβεί πριν τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, πιθανώς η αντίδραση μιας μεγάλης δύναμης, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, να ήταν η ακαριαία και μεγαλειώδης στρατιωτική επιδρομή κατά της αδύναμης Αλβανίας. Η δημιουργία, όμως, του Ο.Η.Ε. σήμανε την αφετηρία μιας νέας διεθνούς πραγματικότητας, στην οποία το Ηνωμένο Βασίλειο όχι μόνον επεδίωξε τη δικαίωσή του μέσω των διεθνών οργανισμών - η οποία μάλιστα υλοποιήθηκε 50 χρόνια μετά το επεισόδιο - αλλά και αποδέχθηκε τη μερική του καταδίκη.

Και ένα συμπέρασμα νομικής φύσης: Παρά την ιστορική απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, τόσο η Αλβανία όσο και το Ηνωμένο Βασίλειο συνέχισαν να προβαίνουν σε αμφιλεγόμενες πρακτικές παρόμοιες με αυτές για τις οποίες καταδικάστηκαν. Η Αλβανία, έως και σήμερα, επιτρέπει τη διέλευση ξένων πολεμικών πλοίων από τα χωρικά της ύδατα μόνον μετά από προηγούμενη άδειά της. Από την άλλη μεριά, το Ηνωμένο Βασίλειο πραγματοποίησε το 2003 στρατιωτική επιχείρηση στο Ιράκ χωρίς να συντρέχουν οι έως σήμερα παγιωμένες προϋποθέσεις της αυτοάμυνας ή της εξουσιοδοτημένης επιχείρησης μετά από απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας, αλλά με σκοπό και πάλι την αναζήτηση αποδεικτικών στοιχείων πιθανούς παραβίασης του διεθνούς δικαίου.

Με αυτές τις σκέψεις, σας ευχαριστώ θερμά για την υπομονή σας και ελπίζω από σήμερα η Κέρκυρα να συνδυασθεί και στον δικό σας νου με το “Corfu Channel incident”.

V. Epilogue

Before closing my speech, I will try to draw two general conclusions.

One conclusion of a diplomatic nature: If a similar incident had occurred prior to the Second World War, the reaction of a Great Power, such as the United Kingdom, would have probably been an immediate and grandiose military offensive against the weaker forces of Albania. However, a new world had come into existence with the creation of the United Nations. In that new world, the United Kingdom not only strived for its vindication through the international institutions - which actually materialised 50 years after the incident - but also accepted its partial condemnation.

And one conclusion of a legal nature: In spite of the historical judgment of the International Court of Justice in The Hague, both Albania and the United Kingdom continued to resort to controversial practices similar to the ones for which they had been condemned. Albania, up until today, permits the passage of warships through its territorial waters *on the condition of prior authorisation*. On the other hand, the United Kingdom executed a military operation in Iraq in 2003 without fulfilling the hitherto established conditions of self-defense or of an authorized operation following a Security Council decision, but rather, again, with the aim of *exploring* and securing evidence of *possible* violations of international law.

With these thoughts, I warmly thank you for your patience and I hope that, from today, when thinking of Corfu, you will also call to mind the Corfu Channel incident.

Βασική βιβλιογραφία / Main bibliography

Βιβλία / Books

- K. BANNELIER, T. CHRISTAKIS, S. HEATHCOTE, *The ICJ and the Evolution of International Law, The enduring impact of the Corfu Channel case*, Routledge, London and New York, 2012
- II Y.CHUNG, *Legal Problems Involved in the Corfu Channel Incident*, Librairie Droz & Librairie Minard, Geneva and Paris, 1959
- M. FITZMAURICE, “The Corfu Channel Case and the Development of International Law”, in N. ANDO, E. Mc WHINNEYM R. WOLFRUM (eds), *Liber Amicorum Judge Shigeru Oda*, Vol. 1, Kluwer, The Hague, 2002
- L. GARDINER, *The Eagle Spreads His Claws: A History of the Corfu Channel Dispute and of Albania’s Relations with the West, 1945–1965*, Blackwood, Edinburgh and London, 1966
- E. LEGGETT, *The Corfu Incident*, Seeley, London 1974
- M. WAIBEL, “Corfu Channel Case”, in Rüdiger WOLFRUM (ed.), *Max Plank Encyclopedia of Public International Law*, Oxford University Press, 2010

Άρθρα / Articles

- B. A DON, « L'évaluation de la réparation des dommages dans l'affaire du Déroit de Corfou », *Annuaire de l'Association des Auditeurs et Anciens Auditeurs de l'Académie de Droit International*, (1959) 29
- B. AHMEDI, S. SHEHU, “Resolution of International Conflicts Through the United Nations: The Corfu Channel Case”, *European Scientific Journal*, (2016) 12
- H. F. BANCROFT, E. STEINT, “The Corfu Channel Case, Judgment on the Preliminary Objection”, *Stanford Law Review*, (1949) 1
- W.W.BISHOP, “The Corfu Channel Case (Assessment of the Amount of Compensation)”, *American Journal of International Law*, (1950)44
- A.CARTY, “The Corfu Channel Case and the Missing Admiralty Orders”, *The Law and Practice of International Courts and Tribunals*, (2014) 3
- J. P. DELGADO, J. ROYAL, A. ANASTASI, “Revisiting an Early Naval Incident of the Cold War: Archaeological Identification of the Bow of HMS *Volage* Sunk During the Corfu Channel Incident of October 22, 1946”, *The INA Annual*, 2009
- N. DJAFFAR, « Étude de quelques problèmes juridiques relatifs à l'affaire du Déroit de Corfou », Paris, 1950 [διπλωματική εργασία/masters' thesis]
- H.F. FEAVER, “The Corfu Channel Case: The Preliminary Objection of Albania”, *The Canadian Bar Review*, (1948) XXVI
- M. JONES, “Corfu Channel Case: Jurisdiction”, *Transactions of the Grotius Society*, (1949) 35
- M. JONES, “The Corfu Channel case: Merits”, *British Yearbook of International Law*, (1949) 26
- A. LALAJ [translated from Albanian by Kathleen IMHOLZ], “Burning Secrets of the Corfu Channel Incident”, *Woodrow Wilson International Center for Scholars*, September 2014
- J. LONGINO, “The Corfu Channel Case”, *U. S. Naval Postgraduate School*, Monterey California, 1956 [διπλωματική εργασία/masters' thesis]
- L. MAHER, “Half Light Between War and Peace: Herbert Vere Evatt, The Rule of International Law, and The Corfu Channel Case”, *Australian Journal of Legal History*, (2005) 3
- H. MUNRO, “The Case of the Corfu Minefield”, *Modern Law Review*, (1947) 10
- R.J. WILHELM, «La réalisation du droit par la force ou la menace des armes, Considérations sûr l'arrêt de la Court internationale de Justice en l'affaire du Déroit de Corfou», *Schweizer Journal für Internationales Recht*, (1958) 15
- Q. WRIGHT, “The Corfu Channel Case”, *American Journal of International Law*, (1949) 43
- Journal article, “The Corfu Channel Case: The International Court of Justice Bids for Expanded Jurisdiction”, *The Yale Law Journal*, (1948) 58